

Ps 130 – op adem komen bij God
Mo: votum/groet; Ps 65: 1, 2; gebed; GK 243; lezen Ps 130 / Luk 18, 9-14 / Ef 2, 1-5; GK 237; preek; Ps 130; med + gebed; WK 451; collecte; LvK 440; zegen
Mi: votum/groet; Ps 65: 1, 2; gebed; lezen Ps 130 / Luk 18, 9-14 / Ef 2, 1-5; preek; GK 237; gelbel gesproken; WK 451 (gebed); collecte; GK 214; zegen
Bergschenhoek 10.7.2022 / Waddinxveen 27.11.2022

Schuld is 'uit'

Schuld. Dat is een woord waar we het niet zo vaak meer over hebben in de kerk. Dat we schuldig staan tegenover God, zondige mensen zijn. Het is zo negatief. Misschien is het in de kerk ook veel te vaak zo naar mensen toe gebracht. Jij bent slecht, jij bent zondig. Er werd gehamerd op schuld. Het heeft veel mensen de kerk uit gejaagd, en erger nog: bij God vandaan. Dus laat het onderwerp liever rusten. Schuld is 'uit'.

Maar toch is dat niet wat we moeten doen. Hameren op schuld: nee. Maar het er samen over hebben: ja. Een van mijn inspiratie bronnen is de Canadese predikant en theoloog James Packer. Bij hem las ik dit: *'Als u geen kennis hebt van zonde zult u geen touw aan de Bijbel vast kunnen knopen, en zal de strekking van wat de Bijbel zegt, voor u onbegrijpelijk blijven'*¹. Zonder te weten wat schuld is zullen we hopeloos de weg kwijt raken in de Bijbel. Zullen we geen snars begrijpen van God. De betekenis van jouw geloof zal totaal aan jou voorbij gaan.

Dus voor de draad ermee. Op adem komen bij God, heet deze serie. Als eerste: oog in oog met schuld. Want met schuld heeft iedereen te maken. En we weten er vaak niet goed raad mee.

Met schuld heeft iedereen te maken

Uit de diepte roep ik tot u, HEER. Zo begint Psalm 130. Een mens roept vanuit een diepe put. Heb jij je wel eens in de put gezeten? Misschien zeg je: ja, toen en toen, ik zat er helemaal doorheen, ik was de wanhoop nabij. Ja, dat kan voelen als een diepe put. Maar het is niet de diepe put van Psalm 130. Psalm 130 heeft het over de diepte van *schuld*. Ik zit in de put, omdat ik schuldig sta tegenover God. Ik roep om genade. Heer, luister alstublieft!

¹ J.I. Packer, Zeven woorden waar het om gaat, p. 7.

Ken jij dàt? In de put vanwege je zonden, je schuld. Je diep ellendig voelen omdat je het bij God hebt verknald. Het staat denk ik niet zo dichtbij ons. Bij mij tenminste niet. Misschien dat we ook daarom het woord schuld vermijden. We hebben er niet zoveel mee. En eigenlijk is dat best apart. Wat schuld kan doen in je leven is bekend genoeg. Veel mensen gaan gebukt onder een grote, financiële schuld. Het vergalt hun hele leven. Er is ook schuld die ontstaat door misstappen en uitglijders. Je kwetst iemand, je veroorzaakt een ongeluk of zo met nare gevolgen. Daar kun je je heel rot onder voelen. Ook is het zo dat veel mensen zich vaak schuldig *voelen*. Er is steeds maar die gedachte dat je tekort schiet, niet genoeg doet, faalt. Ik googelde even op 'omgaan met schuld'. En ik kwam een hele massa aan websites tegen die mensen proberen te helpen van hun schuldgevoel af te komen. Schuld kan ook iets zijn dat ons gezamenlijk aangaat. Denk aan ons slavernijverleden. Is het niet tijd geworden om schuld te erkennen voor de wreedheden door ons voorgeslacht begaan?

Dus, schuld is echt niet iets alleen voor gelovige gekkies in de kerk. Iedereen heeft er wel een beeld bij. Dat het lastig is, of aan je kan vreten. Waarom er niet over praten? Met schuld heeft iedereen te maken.

Schuldgevoel is iets anders dan schuldbesef

Maar goed, de schuld van Psalm 130 heeft een specifieke kleur: schuld tegenover God. Schuld omdat je *God* tekort hebt gedaan, tegenover Hem hebt gefaald. Dat staat helemaal ver weg bij de meeste mensen. Is dit zo'n psalm die mensen een schuldgevoel aanpraat? Jij doet het niet goed, jij bent slecht, God is boos op je.

Maar *schuldgevoel* en *schuldbesef* zijn twee verschillende dingen. Bij die zelfde google actie van zo even kwam ik tegen dat iemand onderscheid maakte tussen schuldgevoel en schuldbesef. Dat vond ik wel mooi om te lezen. Het is heel Bijbels. De Bijbel wil je geen *schuldgevoel* aanpraten, maar *schuldbesef* loskrijgen. Schuldgevoel is gebaseerd op wat je zelf denkt en voelt, is vaak niet terecht en ongezond. Schuldbesef is gebaseerd op concrete feiten. Je hebt echt iets fout gedaan. Je hebt echt iemand gekwetst. Geef het eerlijk toe. Eigenlijk heel gezond. In Psalm 130 gaat het om schuldbesef. Ja, zo is het. Jij staat schuldig tegenover God, wij samen. En ik geef dat eerlijk toe.

Maar schuldbesef om wat? Als ik bid om vergeving – als ik dat al doe – en ik probeer te bedenken wat ik vandaag fout heb gedaan, kan ik vaak weinig noemen. Ja, ik was even te boos, ik deed iets stoms. Maar, zijn dat nou de dingen waarom Jezus aan het kruis is gegaan? Dat lijkt me niet. Wat moet je eigenlijk verstaan onder schuld? Fouten die je maakt? Nee, schuld gaat om meer dan fouten maken. Het is eerder zo dat die fouten, of: zonden, iets aan

het licht brengen dat bij je *hoort*, schuld heeft meer te maken met wie je *bent* dan met wat je *doet*. Zoals Paulus zegt: dood door onze misstappen en zonden. Dat hoor je niet graag en je steigert erbij. Gaat dit over mij? Ja dus, dat gaat over jou.

Ik denk dat wij vaak een oppervlakkige kijk op zonde hebben. Verkeerde dingen doen. Fouten maken. Maar het gaat veel dieper. Zonde is die eeuwige neiging, ook in mij, om vooral eerst aan mezelf te denken, mijn eigen verlangens na te jagen, voor mezelf te leven. De mens die opgaat in zichzelf², zei eens iemand. Jouw eigen cirkel maken – en God daarbuiten. Het zit in mij. Dat is de diepe put van Psalm 130. Ik met hoe ik ben, diep gezonken. Geen schuldgevoel, maar een schuldbesef.

Waar kun je met je schuld naartoe?

Wat te doen als je een schuld hebt? Bij een geldschuld ga je naar de schuldsanering – zij helpen je verder. Maar deze schuld dan, die schuld vanwege wie je bent, een zondaar met dat gericht – bij wie moet je dan zijn? De dichter van Psalm 130 richt zich naar God. Roept naar Hem vanuit de diepte. Niemand anders kan mij uit de diepte trekken. Anderen kunnen dat niet voor mij doen. Ik kan dat niet doen voor mijzelf. We zitten allemaal in hetzelfde schuitje. God kan dat wel, en daarom roep ik naar u: God, wees mij genadig.

Schuld belijden heet dat. Ook alweer zo'n zware term. Schuld belijden. Ligt niet zo op onze weg. Bij kleine dingen is het niet zo moeilijk om sorry te zeggen of excuses aan te bieden. Is genoeg. Maar we voelen allemaal ook aan: soms is dat helemaal niet genoeg. Tegen ouders die slachtoffer werden van de toeslagenaffaire, waardoor hun kinderen uit huis werden geplaatst, zeg je geen sorry. Tegen nakomelingen van slaven ook niet. Dan moet je echt met de billen bloot, toegeven: het was hartstikke fout en jullie is groot leed aangedaan, door ons.

Maar wie doet dat makkelijk? Niemand denk ik. Meteen zoek je naar verzachtende omstandigheden. Je probeert het minder erg te maken. Je vraagt om begrip: bekijk het ook eens van mijn kant. Het lag niet aan mij. Ik kon er niks aan doen, het ging zomaar. Waar daders van misbruik zich trouwens vaak aan schuldig maken. Stuitend is dat. Waarom doen we dat? Omdat we dan op de knieën moeten denk ik. Jezelf heel klein maken. Afhankelijk. Je lijdt gezichtsverlies misschien, of bent daar bang voor. Wat gaat die ander doen met mijn schuldbekentenis? Echt oprecht schuld belijden, het kon wel eens het moeilijkste zijn dat er is.

---

² 'Homo incurvatus in se', de in zichzelf gekromde mens, Augustinus.

Dan vind ik die dichter van Psalm 130 eigenlijk heel dapper. Als je zo eerlijk durft te zijn. Zo naakt voor God gaan staan. Toegeven: Kijk, ik, dat ben ik, ik heb het echt verknald. Ik denk daarbij ook aan die tollenaar in Jezus' gelijkenis. Ergens achteraf gaat hij staan, dichtbij God durft hij niet te komen. En alles wat hij zegt, wat hij prevelt en tegelijk roept uit de diepte: Heer, wees mij, zondaar genadig.

Als schuld wordt kwijtgescholden

Maar goed, genoeg over schuld nu. Het gaat toch om vergeving? Daar komen we gelukkig altijd bij uit in de kerk. Hoe fijn is dat. God vergeeft toch wel. Vergeven is zijn vak, zei eens een Franse denker³. Tja, als het zo zit, dan zijn zonde en schuld geen probleem. God vergeeft toch wel...

Maar dan besef je niet wat vergeving is. Hoe diep dat gaat. De dichter van Psalm 130 zegt: *'Maar bij u is vergeving, daarom eert men u met ontzag'*. Proef je de opluchting? Bij God is vergeving! Ontzagwekkend is dat. Stel je voor, zegt hij daarvoor, dat God aan zonden zou blijven denken en de rekening ervoor zou presenteren – wie zou dan bestaan? Dan gaan wij er allemaal aan. Denk je dan in dat jou een geldschuld van een ton zou worden kwijtgescholden. In één keer: weg schuld. Zou jij dan zeggen 'o wat leuk, ik had het wel verwacht'. Nee, dan barst je uit je vel van opluchting, springt in het rond van vreugde.

Vergeving is *bevrijding*, zegt de dichter van Psalm 130. Omhoog getrokken worden uit de put. Weer in de zon mogen staan. Wij waren dood, zegt Paulus, *'maar God heeft ons samen met Christus levend gemaakt – door genade zijn jullie gered!'* Zo diep gaat dat. Van dood naar leven. Genade heet dat dus in de Bijbel. Ook alweer zo'n platgetreden woord. In het Engels *grace*, *gratie* zit daarin. Zegt het precies. Ter dood veroordeeld zijn, maar toch worden vrijgesproken. In *gratie* hoor je ook gratis. Ga maar, je strafblad is weg. Jezus heeft het verscheurd, toen Hij zijn leven gaf aan het kruis.

Wij zijn anders gewend. Terugbetalen. Boete doen. Schadevergoeding. Aan die ene misstap blijf je altijd herinnerd worden. Je komt er nooit van los. Ja wij mensen, wij blijven zonden gedenken. Maar God dus niet. Ken jij die opluchting? Kennen wij die samen nog? Diezelfde Packer van het begin zei ook eens: Als het in de kerk duf en plichtmatig is, beetje ingezakt allemaal, dan is dat omdat we niet meer weten wat genade is. Wil jij nieuw elan, nieuw leven in jouw geloof, nieuwe bezieling en vreugde in onze kerk? Ga weer ontdekken wat genade is.

---

³ Voltaire.

Slot

Lieve mensen, dat is Psalm 130. In de diepte van schuld ga je de grootsheid van genade zien. Waarom moeten we het hebben over schuld? Zodat we ontdekken wat genade is. Waarom wordt een flonkerende zilveren ring neergelegd op een zwart kussentje? Omdat die ring dan nog mooier gaat stralen. Waarom hebben we het nodig om te kijken in de zwarte diepte van schuld? Zodat des te mooier de schittering van genade ons tegemoet straalt.

Ik sluit af. Niet met een vraag dit keer. Meer met een soort opdracht. Pak thuis, vandaag, morgen of wanneer je wil Psalm 130 er nog eens bij. Lees de psalm als een gebed, als jouw eigen gebed tot God.

Amen